

Splošne vesti.

NAJBEDNEJŠI.

(Iz kroga učiteljic.)

Ni mi govoriti o vseh bremenih in krivicah, ki nam teže ramena, opozoriti hočem le na najbednejše našega stanu, — to so oni, ki so izgubili najdražji zaklad, — ljubo zdravje — ter polagoma hiračo in umirajo.

V službi so si nakopali to ali ono bolezen, a ko zaprosijo za bolezenski dopust, jih zadenejo toliki stroški, kot bi si s tem hoteli privoščiti največji luksus. — Zdravniški komisiji obstoječi iz 2 ali 3 članov, vsakemu po 60 Din, samo za to, da te pregledajo, če hočeš imeti zdravila in navodila za zdravljenje, moraš zopet posebej k zdravniku. — Bolezen že itak sama prinaša ogromne stroške, kdor si je že sam poskušal, dobro ve, — pa, da nas izmoggajo do zadnjega, so uvedene še te razne pristojbine. — Ali ni to nekaj krutega in brezsrčnega?

Znan mi je slučaj neke mlade kolegice, ki nima ne staršev, ne nikogar, pri komur bi imela zaslombo. — Že prvo leto je vsled prevelikega navdušenja v razredu z 90 otroci in 3 odd. dobila katar na dušniku. Tekom 2 let jo je ta, kljub vednemu zdravljenju, docela onesposobil za nadaljno učiteljevanje. Pridejena je bila pisarni, kjer bi se naj izcelile brazgotine v grlu in lečile poškodbe na pljučih. Pa žalibog, njena bolezen je vedno le napredovala, tako, da je končno popolnoma izgubila glas in da se je pojavila na pljučih zopet nova izprememba.

Vso to dolgo dobo je mirno in udano pokrivala vse ogromne stroške zdravljenja s svojo bomo plačo. — Čudež, kako je sploh mogla izhajati. — Daljši dopust ji je sedaj nelzogiben; toda v dosegu tega mora žrtvovati kar ¾ svoje mesečne plače; a poleg tega pa jo še nemara predlagajo za upokožitev. »Mene ženejo te razmere naravnost v obup,« se je bridko pritožila proti meni.

Kako je mogoče, da so naredbe glede socialnih olajšav ob bolezni tako neusmiljene in krivične? — V bolezni, ko je človek najbolj potreben vestranske pomoči in podpore, ravno tu se širijo kruti paragrafi in vihtijo bič nad revežem. — Torej samo v dosegu dopusta par stotakov, — in če jih nima, kje naj jih vzame, — kdo mu posodi? — Ni dovolj, da mu bolezen razjeda življenske moči, nakladajo se mu potom takih naredb še skrbi, ki so včasih hujše od bolezni. — Kako potem ozdraveti, ko ti ne preostane niti pare za kak priboljšek; si sploh lahko zadovoljen, če si še smeš vsako jutro privoščiti navaden zajuterk! — Noben služabnik ni v bolezni tako zapuščen, kot učitelj! Vsak stan ima svoje bolniške blagajne, katere mu nudijo ob času bolezni vsaj skromne olajšave in udobnosti, le naš stan še nima take ustanove. — Kaj bo s S. U. S.? Nikomur se ne mudi in vendar kako potrebno bi bilo!

Želeti bi bilo, da bi se za vprašanje bolezenskih dopustov zavzelo pov. UJU ter skušalo odpraviti krivico, ki se godi najrevnejšim našega stanu. Takse za zdravniška mnenja naj bi plačale pristojne oblasti ali pa naj bi bile proste, kakor je bilo preje.

Zdi se mi, vsa ta pretirana natančnost je naperjena proti onim, ki brezvestno izkoriščajo dopuste — toda ljudje! — ali naj za takšne trpijo oni, ki so resnično bolni, ali se razne protekcije res ne dajo odpraviti drugače; kot edino na račun »najbednejših«?

— Opozarjamo na poročilo o postopanju pri vlaganju prošnji za pokoj in vdovnino, kar objavljamo v današnji številki v »Učiteljskem pravniku«. Prosimo tovariše in tovarišice naj si ta opis postopka spravijo za morebitno poznejšo uporabo, da se ne bo potem od nas zahtevalo, naj članek zopet ponatisemo, ker si ga niso shranili — kar se nam je že tudi pripetilo. Vprašanje je prineslo zadnje čase mnogo razburjenja in povpraševanja, zato smo podali podrobna pojasnila.

— Kaj je s šol. zakonom? »Narodna Prosveta« piše: 28. jan. narodni poslanik g. Svetozar Dordević uputio je pitanje predsedniku Zakonodavnog Odbora u kome je izneo da je iz javnosti saznao, da je Projekt zakona o nar. školama podnet na rešenje Narodnoj Skupštini. Kako se svi primljeni zakonski projekti odmah upućuju Zakonodavnom Odboru, njega je iznenadilo što Projekt zakona o narodnim školama ni do danas nije štampan i razdat poslanicima na proučavanje dok je među tim daleko manje važan Projekt zakona o šerljatskim sudovima već raz-

dat članovima Zakonodavnog Odbora. Prema tome g. Dordević pitao je predsednika Zakonodavnog Odbora, da li je Projekt zakona o nar. školama u opšte upućen Zakonodavnom Odboru. Na ovo pitanje predsednik Zakonodavnog Odbora g. Đuričić izjavio je: da predlog zakona o nar. školama do danas nije upućen Zakonodavnom Odboru na rešenje, niti je njemu što o tome poznato.

— Redukcija učiteljic ženskih ročnih del v Sloveniji je izvedla komistja, ki opravlja v ministrstvu prosvete ta posel, ker se je postavila na stališče, da so te učiteljice nepotrebne in jih ne pozna srbski šolski zakon. Redukcija ni popolna in jih ostane 32. Ostalih doslej ni bilo mogoče rešiti, ker se razbije vsak tak poskus ob trmi dela komisije, ki stoji na stališču, da ne velja za te učiteljice člen 224 zakona o uradnikih.

— Protest UJU proti redukciji učiteljic ženskih ročnih del. Uprava UJU je poslala ministru prosvete g. M. Trifunoviću predstavko glede sklepa komisije za razvrstitev nameščenecv ministrstva prosvete, s katerim se učiteljice ročnih del na osnovnih šolah v Sloveniji reducirajo. Predsednik Udruženja tov. Stanković je sporočil ministru prosvete, da bo vse učiteljstvo naše države nastopilo proti temu neosnovanemu sklepu komisije.

— »Narodna Prosveta« za učiteljice ženskih ročnih del. V predzadnji številki je posvetila »Narodna Prosveta« znova svojo pozornost vprašanju učiteljic ženskih ročnih del in se energično zavzema za nje ter izreka proti redukciji. Veseli nas, da se stališče centrale popolnoma zлага v vseh nazorih z našim.

— Prevedeni niso v Sloveniji pomožni in zasilni učitelji, da se dobi s tem prostor za kandidate za učiteljsko maturo, ki še nimajo službe. Ako bi ne bilo za kako mesto kvalificiranih moči, se obrže začasno dosedanj. Vsi ostali pomožni učitelji, ki imajo veselje do učiteljskega stanu in trdno voljo, da položijo potrebne izpite, dobe lahko mesto v južni Srbiji.

— Prevedba učiteljskega osebja je končana v ministrstvu prosvete in se dostavi v prihodnjih dneh. Kot marsikateremu drugemu je napravila komisija krivico onim našim tovarišem, ki službujejo na učiteljskih in so kot glavni učitelji-profesorji, ker se ni ozirala na čl. 230. uradniškega zakona. Vsak, kdor se čuti prikrajšanega, ima pravico pritožbe na državni svet v roku 30 dni potem, ko se mu je priobčil odlok.

— Opozarjamo na nove knjige, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglašju z debelimi črkami.

— Revizija uredbe o razvrščanju državnih uradnikov. Ker se poroča, da je vlada sklenila revizijo uredbe o razvrščanju je Pov. UJU v Ljubljani obnovilo svoje zahteve glede revizije te uredbe in je poslalo ponovno svoje zahteve v Beograd.

— Reduciranci pozor! Nekatera ministrstva razpošiljajo penzijske dekrete za tiste uslužbence svojega resora, ki niso bili prevedeni po novem uradniškem zakonu. Dekretom so priložene tudi prejemnice. V tekstu prejemnice je tudi stavek, po katerem se upokoženec odpoveduje vsem pravnim sredstvom (pritožbi na državni svet)! Samoobsebi umevno se nihče ne more siliti k temu, kdor se misli pritožiti, naj stavek brez skrbi črta ali pa, da bo še bolj varno, črta in izrecno pripiše, da se ne odpoveduje pravnim sredstvom!

— Vlada je dovolila nekatere kredite, med temi tudi 500.000 Din za šole na Hrvatskem in v Slavoniji (za kurjavo).

— Krediti za uradništvo, vojsko in upokožence. Vlada je odobrila za izvedbo uradniškega zakona in zakona o prometnem osebju 600 milijonov dinarjev, dalje kredit za oboroževanje in reorganizacijo vojske v znesku 200 milijonov dinarjev; kredit 50 milijonov dinarjev za izboljšanje gmočnega položaja državnih upokožencev in upokoženk in 20 milijonski kredit za ustanovitev šol v pastvnih krajih.

— Ministrstvo prosvete opozarja vse osebe, ki se potezajo za učiteljska mesta, da prilože prošnji vselej tudi izkaze o svojem državljanstvu, zakonskem stanju, otrocih in dosedanjem poslu (poklicu).

— Odlikovani prosvetni delavci: Z redom sv. Save V. razr. tov. Andrej Rapč, okrajni šolski nadzornik v Ljubljani, tov. Marija Mehle, strokovna učiteljica v Ljubljani.

— Število učiteljskih abiturientov v Srbiji: Aleksinac 36, Beograd (ženska) 37,

Vršac 102, Danilov Grad 23, Jagodina 58, Kragujevac (žen.) 112, Negotin 31, Novi Sad (žen.) 57, Skoplje 00, Subotica 33, Sombor (žen.) 21, Sombor (muška) 24, Cetinje 00, Prilep 00, Beograd (Pedag. Odelj.) 35, Berani (Ped. Odelj.) 59, Kragujevac (Pedag. Odelj.) 00, Piroć (Pedag. O.) 36, Užice (Pedag. Odelj.) 41, Šabac (Pedag. Odelj.) 55. Ukupno: 760 od kojih su 417 moških i 343 ženskih.

— Državni zbor v Berlinu je zopet odložil uzakonitev šolskega zakona, ki so ga propagirali reakcionarni krogi in je odbil predlog po prizadevanju socialno-demokratskih in demokratskih krogov.

— Nov zemljevid o razdelitvi države na oblasti. Ministrstvo notranjih del je izdalo zemljevid administrativne razdelitve države na oblasti, kakor to določa Vidovdanska ustava. Poleg oblasti so na tem zemljevidu označene tudi meje 30 županij in 335 srezov. Ministrstvo bo razposlalo ta zemljevid na vse županije in srezke oblasti. Zemljevid je izdelal g. Peter Madžarevič.

— Oblastni referenti za vere. Ministrstvo za vere je odločilo, da imenuje za oblastne referente za vere pri velikih županih najstarejše predstavnike raznih veroizpovedanj, ki se nahajajo na teritoriju oblasti.

— Upokoženi učitelji in učiteljice. Minister prosvete je upokožil v področju Slovenije na njihovo prošnjo te-le učitelje in učiteljice: Josip Bezljaj, ravnatelj v Ljubljani, Fran Finžgar, učitelj meščanske šole v Dolnji Lendavi, Tomaž Bitenc, nadučitelj v Podlipi, Janko Cvirni, nadučitelj v Leskovcu, Franjo Darvaš, nadučitelj v Ženavljah, Albert Dominko, nadučitelj pri Sv. Križu nad Kostanjevico, Ignacij Grösslinger, nadučitelj v Puščavi, Anton Oselmann, nadučitelj pri Sv. Martinu pri Vurbergu, Leopold Kolarš, Teodor Suler, nadučitelj na Rakeku, Miha Vauhnik, nadučitelj v Hočah, Josip Vesjak, nadučitelj v Hajdinu, Jakob Žebre, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, Karel Fenjeveš, šolski vodja v Hodošu, Anton Glaser, šolski vodja pri Sv. Primožu na Pohorju, Davorin Lesjak, učitelj v Rušah, Martin Runovec, učitelj v Slovenjgradcu, Franjo Witzmann, učitelj v Ribnici na Pohorju, Andrej Varga, učitelj v Petrovcih, Marta Dimnik-Maier, učiteljica v Ljubljani, Marija Klemenčič, učiteljica v Mariboru, Ema Raunaher, učiteljica v Ljubljani, Marija Šerc, učiteljica v Ljubljani, Ivana Zupanec-Bregar, učiteljica v Velikih Poljanah, Cecilija Zwetti, učiteljica ženskih ročnih del v Marenbergu. Štirim učiteljem ozir. učiteljicam, ki so prosili za predčasno upokožitev, je odklonjena prošnja, in sicer trem, ker so za službo še sposobni, eden se pa mora dati ponovno zdravniško preiskati.

— Ob priliki sv. Save so bili odlikovani naslednji slovenski prosvetni in kulturni delavci: z redom sv. Save III. razreda: Franjo Kidrič, rektor univerze v Ljubljani; z redom IV. razreda: dr. Janko Lokar, inšpektor ministrstva prosvete; dr. Valentin Korun, direktor II. gimnazije v Ljubljani; Josip Mazi, direktor realke v Ljubljani; Amat Škerlj, direktor gimnazije v Novem mestu; Anton Jeršinovič, direktor gimnazije v Celju; Alojzij Virbnik, profesor I. realne gimnazije v Ljubljani; z redom V. razreda: dr. Josip Debevec, profesor gimnazije v Ljubljani; Andrej Rapč, šolski nadzornik v Ljubljani; Marija Mehle, strokovna učiteljica v Ljubljani; Ivan Žolnir, nadučitelj v Ptuj — okolica; Karel Mavrič, nadučitelj v Gornji Radgoni; Avgust Požegar, nadučitelj v Oederovcih; Anton Kosi, ravnatelj v Središču; Josip Lasbacher, nadučitelj v Rušah; Aleksander Lunaček, nadučitelj v St. Rupertu; Franjo Šetinc, nadučitelj v Prevorju.

NABIRALCEM »ZVONČKOVIH« NAROČNIKOV.

— Druga številka »Zvončka« izide 15. t. m., tretja pa že 1. marca. Javite vsled tega nemudoma naročnike za 2. št. do 15. t. m. in 3. št. do 25. t. m., da ne bo zamude. V bodoče prosimo, da nam javljate naročnike vsak mesec vnaprej za naslednjo številko. Če se boste držali tega reda, nam bo mogoče uravnati upravo »Zvončka« tako, da ga bodo imeli naročniki vselej že vsakega 1. ali 2. v rokah. — Javljamo obenem vsem našim zvestim nabiralcem, da nam je naklada 1. številke pošla in jo bomo ta teden še enkrat natisnili. Akcija je vrlo dobro uspela. Vsa čast našemu članstvu, zlasti moramo pohvalno omeniti tovariše in tovarišice iz ptujskega okraja, ki

so nam izredno veliko naročnikov pridobili. — Pogrešamo pa še mnogo šol iz Gorenjske in Notranjske. Pričakujemo, da se tudi tovariši in tovarišice iz teh krajev odzovejo našemu vabilu. Hitite s prijavi, da nam bo mogoče redno in točno vsako številko lista natisniti.

UPRAVA »ZVONČKA«.

Obrambni vestnik.

— Klerikalni napad na proslavo sv. Save je izzval v srbskih krogih mnogo začudenja. Počasi spoznavajo vsi krogi klerikalno nestrpnost in rušitev nacionalnega edinstva z gojitvijo verske nestrpnosti. Splošno prevladuje mnenje, da naj bi bila našim šolam, višjim in nižjim, svetosavska šolska slavnost zgled, kako je treba prirejati slične slavnosti, ki se pri nas žal vedno bolj opuščajo; višji šolski svet naj bi bil ljubljanskim šolam udeležbo naravnost zaukazal, kaj še, da bi jo naj bil prepovedal, kakor si želi famozni »Slovenčev« »protestant«.

Učiteljski pravnik.

POSTOPEK PROSILCEV ZA UPOKOJITEV IN VDOVNINO.

Med slovenskim učiteljstvom vlada nezadovoljstvo, ker prihajajo upokoženci pozno do zaslužene pokojnine. Temu razpoloženju je dal nekdo duška že v »Tovarišu« z dne 13. decembra 1923, kjer navaja i posamezne naredbe, toda one, ki ne veljajo za osnovno šolstvo, kajti številke — S. N. se nanašajo vedno na srednje šolstvo.

Da je končna ureditev pokojnine tako zamudna, je kriv deloma tozadevni pravilnik, ki je dober za razmere predvojne Srbije, za naše pa samo z velikimi zamudami izvedljiv; posebno še, če se ne marajo ravnati po njem oni, ki prosijo za pokoj.

Zadnji razpis o upokožitvenem postopku je izšel 10. septembra 1923, in sicer pri statističnem odseku ministrstva s št. St. 14.081. Poslan je bil vsem šolskim oblastim, vendar pa ministrstvo še ni prejelo doslej ni ene prošnje za upokožitev, ki bi odgovarjala predpisanemu postopku.

Sestava prošnji.

Kdor hoče stopiti v pokoj prosi lahko hkrati za upokožitev in za odmero ter nakazilo pokojnine. Dvojni postopek je nepotreben. Vložiti pa mora dve identični prošnji s prilogami, ki so bile doslej tudi pri nas v navadi. Dobro je, če so sestavljene vse priloge v državnem, t. j. slovenskem ali srbohrvatskem jeziku, kajti pisarji statističnega urada ministrstva niso večši nemščine ali laščine, enako tudi ne oni pri Glavni kontroli ter so upravičeni, zavrčati spise v madžarskem jeziku. Prevod si lahko sam vsakdo napravi, overovi mu ga pa lahko vsaka šolska oblast, seveda mora imeti žig.

Rešitev in odmera pokojnine.

Ministrstvo reši vsako prošnjo za pokoj v vseh slučajih, kjer so prosilci doslužili, v par dneh in dostavi odlok višjemu šolskemu svetu. Akt za odmero pokojnine se pa ne more ganiti, ker treba za to najprej uverjenja o službeni dobi in o višini pokojnine.

Uverjenje o službeni dobi.

To uverjenje podpiše minister sam, dostavi ti se mora prosilcu za pokoj, da ga prepiše in podpiše. S tem izjavi: da se sлага z vštetjem let in z višino pokojnine. Tega uverjenja pa ne more izdati statistični odsek ministrstva, ki ima to nalogo, ker nima za učitelje iz Slovenije vseh potrebnih statističnih podatkov. Te je treba šele dobiti od šolskih oblasti v Sloveniji.

Razrešnica od aktivne službe.

Pa tudi ako bi bil iz upokožitvenega akta razvidni, je sestava uverjenja v ministrstvu nemogoča, dokler nima razrešnice od aktivne službe. Doslej pa še ni vložil noben doslužen učitelj prošnje za upokožitev, kjer bi ne stalo: »na dopustu do končnega upokoženja.« Ker pa razreši od službe vsakega višji šolski svet, je treba čakati še na razrešnico. Za slovenske učitelje je doslej namreč samo višji šolski svet, do kdaj je prejel kdo aktivno

* Izpričevala: zrelostnega izpita, usposobljenostnega izpita in vse dekrete, iz katerih je razvidno službovanje in službena doba, v dveh izvodih.